

INTERVENȚIILE CONTRATERORISTE, NECESITATE ȘI ACTUALITATE

COUNTERTERRORISM INTERVENTION, NECESSITY AND PRESENT-DAY RELEVANCE

Mr.dr. Adrian Mihai DIACONU*

Studiul asupra intervențiilor contrateroriste continuă să genereze un interes sporit, mai ales în condițiile actuale în care statele se confruntă cu o diversitate crescândă de riscuri și amenințări la adresa mediului de securitate intern și internațional.

Pe plan mondial, intervenția contrateroristă a devenit, cu precădere în ultima perioadă, o modalitate de rezolvare rapidă a diferendelor internaționale.

Analiza conceptului de intervenție contrateroristă reprezintă o constantă a decidenților politico-militari responsabili cu asigurarea securității colective, pentru a identifica cele mai eficiente măsuri de gestionare a crizelor interne și internaționale.

The approach to counterterrorism interventions is still a topical issue especially within the current context in which states cope with an increasing variety of risks and threats to both national and international security environment.

At global level, counterterrorist intervention has recently turned into a rapid way of solving international controversies.

The analysis of the counterterrorist intervention concept stands for a parameter of the political-military decidents responsible for ensuring collective security, with a view to identifying the most effective measures of national and international crisis management.

Cuvinte-cheie: intervenție contrateroristă; conflict armat; prevenirea conflictelor.

Keywords: counterterrorist intervention; armed conflict; conflict prevention.

Intervențiile contrateroriste, necesitate și actualitate

Terorismul este definit, în *Dicționarul explicativ al limbii române*, ca: „Totalitatea actelor de violență comise de un grup sau o organizație pentru a crea un climat de insecuritate sau pentru a schimba forma de guvernământ a unui stat”¹.

Termenul de terorism vine din limba latină, de la cuvintele *terror – terorris*, și are o conotație militară. Terorismul era folosit de legiunile romane pentru a impune legea lor prin înspăimântarea populației ce urma a fi supusă.

Terorismul reprezintă un fenomen social extrem de complex și constă în manifestarea spectaculoasă a violenței, cu scopul de a atrage atenția, a înspăimânta și a impune un anumit tip de

comportament printr-o gamă foarte diversificată de acțiuni, în care omul este principala țintă.

Nu toate acțiunile violente săvârșite de către indivizi sau grupuri înarmate sunt considerate acte teroriste. Pentru a fi în situația de a se produce o criză teroristă, trebuie întrunite cumulativ condițiile din definiția faptelor asociate terorismului, stipulate în Legea nr. 535/ 2004, conform căreia „terorismul reprezintă ansablul de acțiuni și/sau amenințări care prezintă pericol public și afectează securitatea națională, având următoarele caracteristici: a) sunt săvârșite premeditat, ... prin modalități violente și/ sau distructive; b) au ca scop realizarea unor obiective specifice, de natură politică; c) vizează factori umani sau materiali din cadrul autorităților și instituțiilor publice, populației civile sau a oricărui segment aparținând acestora; d) produc stări cu un puternic impact psihologic asupra populației, menit să atragă atenția asupra scopurilor urmărite”².

*Academia Tehnică Militară
e-mail: adriandiaconu76@yahoo.com

Combaterea terorismului implică desfășurarea unor acțiuni complexe care includ atât antiterorismul (măsuri defensive în vederea reducerii vulnerabilităților la actele teroriste), cât și contraterorismul (măsuri ofensive pentru a preveni sau a da riposta necesară terorismului), ambele acțiuni având ca scop diminuarea spectrului de amenințări pe care le presupune acest fenomen.

Antiterorismul include măsurile defensive luate în vederea reducerii vulnerabilității persoanelor și instituțiilor la acte de terorism, aceste măsuri constau într-o ripostă limitată, realizată prin aplicarea planificată a operațiunilor de securitate cu sprijinul serviciilor de informații. În cadrul intervenției antiteroriste, forțele acționează independent pentru protejarea obiectivelor la care există factori de risc și au scopul de a preveni, a bloca sau a respinge acțiunile elementelor sau ale grupărilor teroriste.

Contraterorismul include măsurile ofensive luate în vederea prevenirii și riposteii la acte de terorism, precum și acțiuni ofensive asupra elementelor de infrastructură ale teroriștilor.

Intervenția contrateroristă reprezintă acțiunea cea mai dinamică și plină de neprevăzut. Misiunile sunt încredințate forțelor pentru operații speciale în lupta împotriva terorismului sau unor structuri militare cu atribuții în acest sens. Aceste forțe pot acționa în interiorul propriei țării, dar și în afara granițelor în cadrul unor alianțe constituite în acest sens.³

Combaterea terorismului se realizează printr-o serie de mijloace diverse atât pe plan militar, cât și politico-economic.

Cu *mijloacele militare* trebuie răspuns organizațiilor teroriste care au pornit războiul împotriva valorilor fundamentale și care rămân un pericol iminent până când vor fi anihilate, iar membrii lor deferți justiției internaționale. Combaterea terorismului numai prin mijloace militare este imposibilă, terorismul este, în mod fundamental, o problemă politico-socială, nu una militară. Organismul militar prin structura sa nu este adecvat combaterii terorismului, dar anumite structuri militare pot participa la lupta antiteroristă fără însă a desfășura acțiuni militare clasice. Organismul militar trebuie să-și concentreze eforturile pe protecția forțelor și mijloacelor proprii prin apărarea unor obiective importante (aeroporturi, porturi, zone administrative) și desfășurarea unor operații civili-militari.

Prin *mijloace economice și financiare* trebuie anihilată posibilitatea organizațiilor teroriste de a finanța acțiuni armate. Aceste măsuri economice sunt îndreptate împotriva guvernelor care, direct sau indirect, sprijină terorismul și acceptă prezența organizațiilor teroriste pe teritoriul lor național.

Combaterea terorismului trebuie realizată, în faza finală, prin mijloace juridice, condamnarea teroriștilor de către o curte internațională specială care trebuie să reprezinte rezultatul luptei împotriva terorismului. Teroriștii trebuie, în mod obligatoriu, deferți justiției și condamnați, eliminarea lor fizică i-ar putea martiriza în fața propriilor simpatizanți, iar judecarea lor dreaptă în fața unei curți independente ar convinge majoritatea semenilor noștri că lupta nu se duce împotriva unei religii, ci împotriva teroriștilor.

În prezent, din analiza măsurilor întreprinse la nivel internațional există trei *stadii de combatere a terorismului*⁴.

Primul stadiu se referă la domeniul politico-diplomatic și constă în negocieri, schimburi în relațiile diplomatice, sancțiuni, precum și opțiuni politico-militare. Acest stadiu cuprinde două direcții diferite de tratare a problematicii terorismului, una politică și una diplomatică.

Latura politică vizează metodele folosite de unele guverne pentru a face față terorismului care poate apărea în interiorul granițelor. Amploarea acesteia poate fi variabilă de la capitularea totală până la abordări politice mai moderate.

Latura diplomatică vizează legăturile care se întreprind între națiuni pentru soluționarea problemelor manifestându-se sub forma unor înțelegeri sau ruperea legăturilor diplomatice cu statele vizate că sponsorizează terorismul. Colaborarea internațională a dus la îmbunătățirea cooperării în ceea ce privește schimbul de informații și coordonarea anchetelor.

Stadiul al doilea presupune abordări antiteroriste strategice, toate structurile statale care se ocupă de combaterea terorismului acționează pentru rezolvarea situațiilor apărute, punând în aplicare măsuri antiteroriste la nivel strategic. Aceste măsuri debutează cu investigarea situației care va cuprinde date și informații despre grupările teroriste și stabilirea punctelor vulnerabile ale forțelor proprii.

Stadiul trei cuprinde reacțiile tactice la producerea unor acțiuni teroriste. Acestea sunt

măsurile contrateroriste inițiate ca răspuns la producerea unui incident terorist sau acțiuni ofensive proactive care vizează taberele de instruire și de antrenament ale teroriștilor, pentru a fi distruse înainte ca acestea să fie folosite ca baze de plecare a unor viitoare atacuri teroriste.

Majoritatea programelor guvernamentale elaborate în țările democratice, pentru combaterea terorismului, se bazează pe îndeplinirea următoarelor obiective: *prevenirea, descurajarea, previziunea și reacția*.

Reacția este elementul central al oricărei politici antiteroriste și se realizează prin crearea capacităților strategice și tactice de reacție în caz de atac terorist. Acestea trebuie să fie în sfera instituțiilor de ordine publică și securitate națională, dar și a celor militare. Reacția vizează atât crearea structurilor abilitate, dar și modul de acțiune al forțelor specializate în asemenea situații.

Orice guvern democratic trebuie să respecte strict cadrul legislativ intern și internațional existent în domeniul prevenirii și combaterii terorismului. Trebuie dovedit opiniei publice că tot ceea ce se întreprinde de către guvernanți este moral și legal pentru apărarea vieții cetățenilor. Aceasta este o condiție obligatorie în efortul de captare a încrederii și a sprijinului populației.

Fiecare guvern trebuie să adopte deschis o politică fermă de neacceptare a șantajului terorist, orice dovadă de slăbiciune poate provoca o dramatică escaladare a atentatelor.

Aplicarea formelelor specifice de prevenire și de combatere a terorismului se realizează în funcție de: capacitatea statului de a gestiona o criză generată de un atac terorist; specificul situației în care s-a produs acțiunea teroristă; organizarea, compunerea și modul de acțiune al grupării teroriste; forțele și mijloacele avute la dispoziție pentru contracarare; timpul la dispoziție pentru acțiune; cadrul legal aplicabil pe plan intern și internațional; sistemul de alianțe existent; normele de drept internațional în vigoare; rezoluțiile organismelor internaționale și impactul opiniei publice.

În funcție de factorii prezentați mai sus, formele de acțiune pentru prevenirea și combaterea terorismului pot fi: prevenirea terorismului pe termen lung, mediu sau scurt; combaterea terorismului în timp de pace, în situații de criză și pe timp de război; contracararea terorismului la nivel strategic (global) sau la nivel tactic (național)⁵.

Prevenirea terorismului pe termen lung este o formă destinată să împiedice sau să elimine posibilitatea apariției pericolelor și a amenințărilor teroriste pe o perioadă mare de timp și este atributul factorilor politic și diplomatic.

Cooperarea pe termen lung reprezintă singurul instrument care poate face posibilă depășirea rapidă a unor momente delicate, cum ar fi cele referitoare la folosirea forței în acțiunile antiteroriste. Rolul armatei, în acest caz, este acela de a conferi consistență acțiunilor politice și diplomatice prin punerea lor în practică pentru descurajarea terorismului.

Prevenirea pe termen mediu acoperă zona de interes a domeniului strategic și se exercită în scopul prevenirii acțiunilor teroriste pe o perioadă determinată de timp în care se vor derula programe stabilite de conducerea politico-militară a statului în domeniul strategiei de securitate națională, printre care cele mai importante pot fi cele de reformă în domeniul legislativ sau de operaționalizare a structurilor specializate în lupta antiteroristă.

Prevenirea pe termen scurt presupune punerea în aplicare a măsurilor necesare în cazul unei situații de criză într-o perioadă cât mai scurtă de timp. Aceste măsuri permit acțiunea în regim de urgență și constau în: activarea progresivă a forțelor stabilite să acționeze, în funcție de amploarea sau gravitatea situației; punerea în practică a unor acțiuni de descurajare pregătite din timp; prezența demonstrativă a unor mijloace de luptă avansate; intensificarea activităților de culegere de informații; acțiuni de luptă punctuale.

Fiecare dintre formele de combatere a terorismului prezentate poate fi aplicată prin metode și tactici de acțiune variate. Experiența în domeniul combaterii terorismului modern a demonstrat complexitatea soluțiilor folosite. Există multe modalități de contracarare a terorismului, unele duc către soluții active, altele propun căi alternative pentru reducerea violențelor.

Intervenția contrateroristă reprezintă una dintre metodele cele mai eficiente utilizate până în prezent, această metodă se aplică prin procedee diferite în funcție de fiecare caz. În practica internațională, aceasta cuprinde, de regulă, cinci etape⁶.

Legea nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului stabilește că intervenția contrateroristă reprezintă: „Ansamblul măsurilor ofensive realizate în scopul capturării sau anihilării

teroriștilor, eliberării ostaticilor și restabilirii ordinii legale, în cazul desfășurării ori producerii unui atac terorist”⁷.

Prima dintre etape este stabilirea autenticității și veridicității cu privire la existența actului terorist pentru a se constata că nu este vorba despre o alarmă falsă sau despre o diversiune.

Blocarea reprezintă etapa a doua și cuprinde măsuri specifice care vizează izolarea zonei în care s-a produs atacul terorist, organizarea de filtre/puncte de control și stabilizarea situației.

Negocierea, cea de-a treia fază, presupune inițierea dialogului cu teroriștii și are drept obiective principale: evitarea confruntării directe; determinarea acestora să renunțe la intențiile propuse; eliberarea ostaticilor; câștigarea timpului necesar pentru obținerea de informații și pregătirea intervenției contrateroriste propriu-zise.

În această fază se desfășoară infiltrarea unor luptători în cadrul obiectivului ocupat de către teroriști și aducerea la fața locului a unor forțe și mijloace suplimentare.

În situația în care metodele de negociere sunt ineficiente pot fi utilizate și alte procedee pentru eliberarea ostaticilor. Unul dintre acestea constă în folosirea unor mijloace speciale de *neutralizare a teroriștilor* cu substanțe chimice neletale sau medicamentoase ce pot fi utilizate fie prin intermediu alimentelor și apei potabile, fie prin rețeaua de aerisire sau orificii special realizate. După neutralizare pot acționa celelalte elemente de dispozitiv în conformitate cu planul de acțiune aprobat.

Un alt procedeu la care pot apela forțele speciale, care acționează la obiectiv, este *intimidarea teroriștilor* prin măsuri de întrerupere a curentului electric, a surselor de aprovizionare, prin provocarea unor incendii false sau demonstrații de forță care urmăresc să creeze teroriștilor stări de nesiguranță și oboseală psihică pentru a-i determina să renunțe la acțiune și să se predea.

Intervenția în forță reprezintă cea de-a patra etapă a intervenției și se execută în situația în care celelalte metode nu au dat rezultate. Ea constă în capturarea sau lichidarea fizică a teroriștilor în cazul că aceștia nu se preda. La rândul ei, aceasta se poate realiza prin mai multe procedee.

Ambuscada interioară este unul dintre procedee și constă în pătrunderea în secret a luptătorilor antiteroriști în interiorul obiectivului în locuri

izolate de unde au posibilitatea capturării succesive și fără zgomot a teroriștilor.

Asaltul simultan pe mai multe direcții este un procedeu ce presupune cunoașterea detaliată a topografiei obiectivului, precum și obținerea unor informații complete despre teroriști. De regulă, acțiunea este precedată de utilizarea unor modalități de distragere a atenției pentru a diminua capacitatea de reacție a teroriștilor prin folosirea de grenade fumigene sau gaze lacrimogene.

Ca alternativă la acest procedeu mai poate fi folosit asaltul pe o direcție favorabilă concomitent cu o acțiune demonstrativă pe o direcție secundară care constă în inducerea în eroare a teroriștilor aflați în obiectiv prin simularea unui asalt pe o direcție secundară concomitent cu pătrunderea în forță a mai multor echipe de asalt pe direcția principală de acces.

Un alt procedeu care vizează scoaterea teroriștilor din obiectiv și capturarea lor prin acțiuni în forță este *acceptarea formală a cererilor teroriștilor*. Acesta se folosește atunci când obiectivul ocupat are o mare valoare istorică, culturală sau prezintă un înalt grad de risc. În acest caz, ambuscada trebuie realizată într-un loc favorabil de acțiune a forțelor care să ofere o bună vizibilitate și posibilități optime de atac.

Atragerea teroriștilor într-o luptă de uzură pentru consumarea munițiilor și explozivilor de care dispun este o altă metodă folosită și constă în provocarea teroriștilor într-un schimb prelungit de focuri urmat de pătrunderea în forță a echipelor de asalt sau lichidarea lor ulterioară.

Cea de-a cincea fază, și ultima, este faza de *restabilire a ordinii la obiectivul unde a avut loc intervenția* și în împrejurimile acestuia. Aceasta presupune: anchetarea ostaticilor și a persoanelor suspecte din zonă pentru a identifica eventualii teroriști mascați în rândul populației; controlul tehnic al obiectivului pentru înlăturarea eventualelor încărcături explozive și refacerea sistemului de pază.

Situațiile cu care se pot confrunta forțele antiteroriste sunt deosebit de diverse și de aceea metodele și procedeele concrete folosite nu pot fi încadrate în șabloane. Planurile elaborate din timp conțin prevederi de principiu, acestea trebuie să fie flexibile și ușor adaptabile la o situație concretă. Specialiștii sunt de părere că indiferent de situația creată, în intervenția contrateroristă, trebuie respectate câteva reguli de bază: evitarea

pe cât posibil a confruntărilor violente; protejarea populației civile și tratarea cu atenție a oricărei amenințări teroriste.

Intervenția contrateroristă menține unele dintre aspectele formelor clasice de luptă, în conținutul acestora există binomul inamic/trupe proprii. În formele principale ale luptei armate, cei doi factori ai binomului sunt separați de o fâșie de teren cu lățime variabilă. În funcție de situație și de timpul avut la dispoziție, fiecare parte beligerantă se preocupă de fortificarea laturii fâșiei dinspre dispozitivul propriu pentru descurajarea acțiunilor ce pot fi declanșate de partea adversă.

Apărarea prezintă o serie de similitudini cu intervenția contrateroristă, astfel pot fi invocate: măsurile ce privesc securizarea incintei, dispunerea inițială a celor două entități combatante și existența elementelor de dispozitiv ale apărării în etapele de început ale operației.

Cu ofensiva pot fi identificate elemente comune, și anume: asaltul executat de forțele specializate, măsurile de securizare întreprinse de către teroriști, intrarea în funcțiune a punctului de comandă înaintat, caracterul ofensiv al acțiunii pentru atingerea scopului propus.

Intervenția contrateroristă prezintă similitudini și cu lupta la încercuire, aceste asemănări se materializează în dispunerea concentrică a elementelor de dispozitiv și posibilitatea teroriștilor de a părăsi incinta prin canalizarea efortului pe direcții favorabile.

Diferența fundamentală a intervenției contrateroriste față de formele clasice ale luptei este dată de apariția unui element nou în cadrul binomului inamic/trupe proprii, acesta este reprezentat de ostatici. Din această cauză, modalitatea de manifestare a confruntării armate depășește cadrul strict legal al războiului cu care am fost obișnuiți în cazul formelor de luptă consacrate.

Confruntate cu amenințarea terorismului, statele lumii au adoptat soluții diferite de ținere a acestuia sub control. Regimurile totalitar-represive au apelat la o gamă largă de metode coercitive privind controlul excesiv al persoanelor, comunicațiilor și al tuturor materialelor pretabile a fi folosite în acțiuni teroriste.

Unele state, cum ar fi Israelul, au apelat la contrateroarea ca principală formă de combatere a terorismului. Conducându-se după principiul răspunsului violent la orice amenințare teroristă, acesta a recurs la atacuri aeriene, bombardamente

de artilerie, utilizarea unor comandouri de pedepsire pentru a răzbuna victimele atentatelor comise contra cetățenilor evrei.

Țări ca și Rusia, Israel, SUA, Franța, Marea Britanie au adoptat poziția fermă a noncompromisului în demersul antiterorist. Un astfel de demers presupune luarea de măsuri drastice de eliminare a organizațiilor teroriste, a rețelelor de susținere logistică a acestora cu scopul de a le convinge că nu vor putea avea beneficii directe sau indirecte ca urmare a comiterii unor acte cu caracter terorist, în nici o situație. Se consideră că orice dovadă de slăbiciune sau de acceptare a compromisului poate duce la escaladarea acțiunilor cu caracter terorist.

NOTE:

1 *Dicționarul explicativ al limbii române* (DEX), Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iorgovan”, București, 1998, p. 1.008.

2 *Legea nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului*, Monitorul Oficial nr. 1.161 din 08.12.2004, <http://www.legex.ro>, accesat la 09.06.2015.

3 Gheorghe Arădăvoaice, Dumitru Iliescu, Dan Niță, *Terorism, antiterorism, contraterorism*, Editura Antet, București, 1997, p. 133.

4 Lucian Stăncilă, *Terorismul provocarea secolului XXI*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007, p. 97.

5 *Ibidem*, p. 123.

6 *Ibidem*, p. 127.

7 *Legea nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului*, Monitorul Oficial nr. 1161, din 08.12.2004, <http://www.legex.ro>, accesat la 11.06.2015

BIBLIOGRAFIE

Arădăvoaice Gheorghe, Iliescu Dumitru, Niță Dan, *Terorism, antiterorism, contraterorism*, Editura Antet, București, 1997.

Ion Ion, *Terorismul și riposta militară*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2005.

Soare Vasile, *Forțele Speciale. Comandouri aeropurtate în acțiune*, Editura Ziua, București, 2002.

Stăncilă Lucian, *Terorismul provocarea secolului XXI*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007.

Dicționarul explicativ al limbii române (DEX), Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iorgovan”, București, 1998.

Legea nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului, Monitorul Oficial nr. 1.161 din 08.12.2004.

<http://www.legex.ro>.